

İklim Değişikliği ile Mücadele İçin
Kapasitelerin Artırılması Projesi

TÜRKİYE
KYOTO
SONRASINA
HAZIRLANIYOR

PREPARING
TURKEY
FOR THE
POST-KYOTO

PREPARING
TURKEY
FOR THE
POST-KYOTO

İklim Değişikliği ile İlgili Durum Nedir?

İklim değişikliği tüm ülkelerin çevre ve kalkınma ile ilgili gündemlerinde önemli bir yer tutmakta. **Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) Dördüncü Değerlendirme Raporu (FAR)**; insanların iklim sistemiyle olan tehlikeli etkileşiminin önüne geçmek için, atmosfere salınan insan kaynaklı sera gazı miktarının azaltılması yönünde acil harekete geçilmesi gerektiğinin altını çizmekte. Rapor aynı zamanda, tek bir teknoloji ya da iklim değişikliğinin etkilerini azaltma seçeneğiyle bu hedefe kendiliğinden ulaşılamayacağını, bunun yerine farklı ulusal durumlar ve çekinceleri karşılayacak yeterli esneklik alternatifler olması gerektiğini belirtmekte. Ayrıca, 2012 sonrası uluslararası müzakerelere katılımını desteklemek üzere gelişmekte olan ülkelere teşvikler yaratan ve yeni yollar çizen küresel işbirliğinin, iklim değişikliği ile etkin bir şekilde mücadele etmede kaçınılmaz olacağı belirtiliyor.

Türkiye'nin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü'ndeki Konumu Nedir?

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) 1992'de kabul edildiğinde, Türkiye bir OECD üyesi olarak Sözleşme'nin Ek-I ve Ek-II'sindeki ülkeler arasında yer alıyordu. 2001'de Marakeş'te düzenlenen 7. Taraflar Konferansı'nda (COP 7), Türkiye, Sözleşme'nin Ek-II' sinden çıkarıldı.(Karar 26 / CP.7). Böylelikle Türkiye, diğer Ek-I ülkelerinden farklı bir konuma sahip olarak UNFCCC'nin Ek-I tarafları içinde kaldı. Türkiye, 24 Mayıs 2004'te UNFCCC'yi 189'uncu tarafı olarak kabul etti. En son 17 Şubat 2009 tarihinde Türkiye'nin **Kyoto Protokolü'ne** Katılmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunun yürürlüğe girmesi ile Türkiye'nin Protokol'e taraf oluşu ulusal olarak onanmış bulunmaktadır.

Türkiye, **Kyoto Protokolü (KP)** kabul edildiğinde UNFCCC'ye taraf değildi. Bu nedenle, Ek-I Tarafları için ülkelere özgü seragazı salım azaltım hedeflerini listeleyen Ek-B'nin içinde bulunmuyor. Türkiye, Protokol'ün birinci taahhüt süresince herhangi bir sayısallaştırılmış salım sınırlama ya da azaltım yükümlülüğüne tabii değildir. Türkiye'nin KP'ne katılması, doğrudan Ek-B'ye eklenmesini gerektirmiyor. Türkiye; KP'nün tanıdığı **Temiz Kalkınma Mekanizması, Ortak Uygulama, Uluslararası Salım Ticareti** gibi zorunlu karbon piyasalarında işlem gören esneklik mekanizmalarına 2012 öncesinde katılmayacak. Çünkü, sadece Ek-I'e dahil olmayan ülkeler Temiz Kalkınma Mekanizması'nı barındırabiliyor, yalnızca Ek-B tarafları Ortak Uygulama yürütebiliyor ve Uluslararası Salım Ticareti'ne katılabiliyorlar. Türkiye'nin dikkate değer bir sera gazı emisyonu azaltım potansiyeli bulunmaktadır. 2012 sonrası için birçok belirsizlik olmasına karşın, 2008-2012 süresi içinde Türkiye'nin Gönüllü Karbon Piyasalarını (GKP) istikrarlı ve doğru şekilde tecrübe etmesi uzun dönemde düşük karbon ekonomisine geçişini hızlandıracaktır.

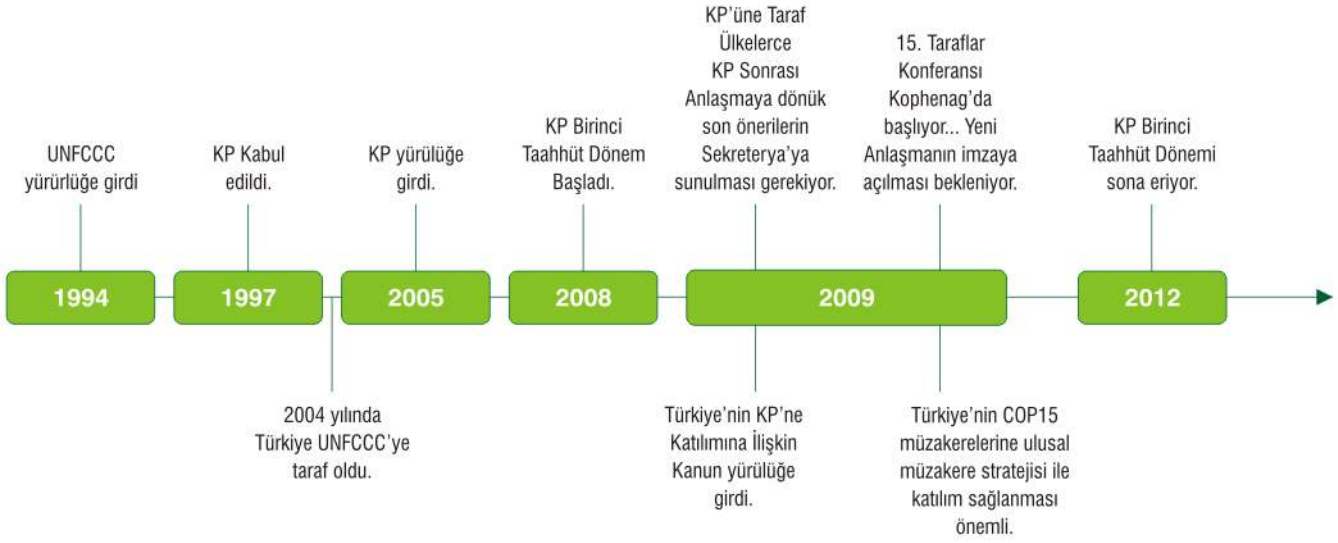

Neden Türkiye'de Ulusal Kapasitelerin Artırılmasının Tam Zamanı?

Türkiye, 2012 sonrasına ait uluslararası rejimin şekillendirilmesi sürecinde; kendisini sera gazı salım azaltımına dönük taahhütte bulunan Ek-I ülkelerinden farklılaştıran "özel şartları"nın göz önüne alınmasını talep ediyor ve yeni uluslararası anlaşma çerçevesinde belirli esnekliklerden yararlanmayı bekliyor. Bu bağlamda, güçlendirilmiş iklim değişikliği diyalogu için ulusal kapasitelerin artırılması önem arz ediyor. Buna ek olarak, Kyoto sonrasına dönük uluslararası anlaşmanın tanıyacağı esneklik mekanizmaları ile entegre olmayı sağlayacak ulusal yapısının geliştirilmesi de hedefleri arasında.

Özellikle Kyoto öncesi Gönüllü Karbon Piyasalarında daha iyi tecrübeler edinmesini sağlayacak çalışmalar da İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması Projesi ile hayata geçirmeyi planlıyor.

Proje ile Neleri Hedefliyoruz?

Projeyle; Türkiye'nin uluslararası iklim değişikliği müzakerelerine etkin katılımının sağlanması ve gönüllü karbon piyasalarında daha iyi deneyimler elde ederek Kyoto Protokolü'nün esneklik mekanizmalarından yararlanması yönünde kapasitenin geliştirilmesi amaçlanıyor. Projeyle şu çıktılar hedefleniyor:

- UNFCCC ve KP kapsamında, Türkiye'nin uygun konumunun belirlenmesi ve taraf ülkelere bu konumunun sergilenmesi
- Türkiye'nin uluslararası iklim değişikliği politika diyalogu çerçevesinde konumunun güçlendirilmesi
- GKP projelerinin onay mekanizmasının ve buna bağlı ulusal hükümlerin, yönetmeliğin oluşturulması için önerilerin geliştirilmesi
- Belirlenen hükümler, şeffaf ve etkin prosedürler/mekanizmalar çerçevesinde ulusal Karbon Piyasası'nın geliştirilmesi ve uygulanmasına dönük ilgili paydaşların yetkinliklerinin sağlanması
- Karbon Piyasası ile ilgili bilgi portalının hazırlanması
- Enerji sektörü, ağaçlandırma ve katı atık yönetimi alanlarında üç farklı Proje Niyet Notlarının hazırlanması

Projenin Paydaşları Kimler?

- Yürütücü Kuruluş: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)
- Faydalanıcı Kuruluşlar: Başta Çevre ve Orman Bakanlığı olup İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu'nun ilgili kurumları.
- Hedef Kitle: İklim değişikliğiyle ilişkili diğer kamu ve özel kurumlar dahil ilgili STK'lar.

Başta Çevre ve Orman Bakanlığı olmak üzere, İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulunun ilgili kurumları, projenin diğer paydaşları olan DPT, TÜSIAD ve UNDP çalışmalar için gereken verilerin temin edilmesinde, müzakerelere hazırlık sürecindeki çalışmalara etkin bir şekilde katılım sağlanmasında ve Kyoto Protokolü sonrası döneme hazırlık yönünde Protokol'ün esneklik mekanizmalarına dönük kurumsal kapasite ve ulusal mevzuatın oluşturulmasında katkı sağlanan taraflar arasında yer almaktalar.

Proje Süresi ve Bütçesi

Ocak 2009- Haziran 2010 tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması Projesi'nin toplam bütçesi 400.000 USD.

Sözlük

Ek-I Tarafları: 1992 yılında OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) üyesi olan sanayileşmiş ülkeler ile Rusya Federasyonu, Baltık Devletleri ile Orta ve Doğu Avrupa'daki kimi devletler dahil olmak üzere ekonomileri geçiş sürecinde olan (EIT Tarafları) ve sayısallaştırılmış salım sınırlama ya da azaltım yükümlülüğüne tabi olan ülkeler.

Ek-II: EIT Tarafları dışında kalan, OECD üyesi diğer EK-I Tarafları. Sözleşme uyarınca bu ülkeler, gelişmekte olan ülkelere Sözleşme çerçevesinde emisyon azaltma çalışmalarında finansman kaynağı sağlamak, uyum sağlama, teknoloji transferi alanlarında bu ülkelere yardımcı olmakla yükümlü.

EK-B: Kyoto Protokolü'ne taraf ve emisyon azaltım yükümlülüğüne tabii olan ve emisyon ticareti gerçekleştirmeye yetkili EK-1 ülkelerinden oluşan Taraflar.

Gönüllü Karbon Piyasası: Kyoto Protokolü'nün yükümlülüklerinden bağımsız olarak, uluslararası herhangi bir yaptırım gücü olmaksızın, karbon sertifikalarının alım ve satımının gerçekleştirildiği karbon piyasası.

Karbon Piyasası: Karbondioksit başta olmak üzere iklim değişikliğine neden olan sera gazlarının önlenmesi ya da azaltılmasına dönük, tanımlanmış kurallar ve standartlar dahilinde elde edilen karbon sertifikalarının alıcı ve satıcı arasında işlem bulduğu, ticaret kurallarına göre işleyen piyasa.

Kyoto Protokolü: Sanayileşmiş ülkelerin seragazi emisyonlarını 2008-2012 arası dönem içerisinde 1990 ile kıyaslandığında en az % 5 daha azaltacaklarını oybirliği ile kabul ettikleri ve UNFCCC'ye bir ek niteliğindeki uluslararası bir çevre anlaşmasıdır.

Özel Şartlar: UNFCCC çerçevesinde "ortak fakat farklılaştırılmış" sorumluluklar tanımlanmaktadır. Bu kapsamda, UNFCCC'ye taraf ülkeler tarihsel ve güncel küresel sera gazı salımlarının gelişmiş ülkeler tarafından gerçekleştirildiğini, gelişmekte olan kişilerin kişi başı gaz salımlarının halen düşük olduğunu, gelişmekte olan ülkelerin küresel salımlarının sosyal ve gelişimsel ihtiyaçlarına göre artacağını kabul ederler.

UNFCCC: "Atmosferdeki sera gazı birikimlerini, iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleyecek bir düzeyde durdurmayı başarmayı" hedefleyen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (United Nations Framework Convention on Climate Change).

Zorunlu Karbon Piyasası: Kyoto Protokolü'ne bağlı olarak uluslararası yükümlülükler ve düzenlemelere göre oluşturulmuş karbon piyasası.

PREPARING **TURKEY** FOR THE POST-KYOTO

Dr. Mustafa Şahin
Çevre ve Orman Bakanlığı
Hava Yönetimi Dairesi Başkanı
UNFCCC Odak Noktası
Tel : +90 312 207 66 17
Faks: +90 312 207 65 35
m.sahin@cevreorman.gov.tr

Bahar Ubay
Proje Yöneticisi
Tel : +90 312 454 11 75
Faks: +90 312 496 14 63
bahar.ubay@undp.org

Serdil Cevheri
Proje Yardımcısı
Tel : +90 312 454 11 69
Faks: +90 312 496 14 63
serdil.cevheri@undp.org

